

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1964

Vyhlásené: 10.03.1964 Časová verzia predpisu účinná od: 01.04.1964 do: 31.12.1974

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

51

ZÁKON

z 26. februára 1964

o dráhach

Národné zhromaždenie Československej socialistickej republiky sa uznieslo na tomto zákone:

Úvodné ustanovenia

§ 1

Dráhy sa významne podieľajú na rozvoji socialistickej spoločnosti a na vytváraní predpokladov pre postupný prechod ku komunizmu. Ich bezpečná a pravidelná prevádzka je dôležitým predpokladom pre zabezpečenie rozvoja všetkých ostatných odvetví národného hospodárstva a pre zvýšenie životnej úrovne obyvateľstva. Majú veľký význam i pre zabezpečenie medzinárodných hospodárskych stykov, ako aj pre obranu štátu.

§ 2

(1) Dráhami podľa tohto zákona sú železnice, tramvajové, trolejbusové a lanové dráhy s výnimkou tých, ktoré slúžia len prevádzkovej potrebe vnútri podniku (závodu) a nevyúsťujú do iných dráh, ďalej prenosných dráh a lanových vlekov.

(2) Dráhy sa podľa povahy a účelu členia na celoštátne dráhy, vlečky, mestské dráhy a dráhy osobitného určenia.

§ 3

(1) Dopravné organizácie, ktoré zriaďujú a prevádzajú celoštátne dráhy, mestské dráhy a dráhy osobitného určenia, obstarávajú všeobecné prepravné potreby podľa vyhlásených prepravných podmienok (§ 5).

(2) Iné organizácie, ktoré zriaďujú a prevádzajú dráhy, obstarávajú vlastné prevádzkové a prepravné potreby; na obstarávanie prepravných potrieb pre iné osoby alebo organizácie potrebujú povolenie dráhového správneho orgánu (§ 19). Ak prevádza organizácia dráhu ako činnosť vedľajšiu alebo pomocnú, musí sa určiť odborne spôsobilá osoba zodpovedná za stavbu a prevádzku dráhy.

Prvá hlava
Prevádzka

§ 4

(1) Základnou úlohou dráh je plniť v spolupráci s ostatnými druhmi dopravy štátny plán prepravy.

(2) Na zabezpečenie plynulej prevádzky dráh a riadneho uspokojovania prepravných potrieb vydáva Ministerstvo dopravy po dohode so zúčastnenými ústrednými orgánmi pravidlá pre styk dráh a prepravné poriadky a po prejednaní s nimi pravidlá technickej prevádzky a tarify.

§ 5

(1) Pravidlá technickej prevádzky ustanovujú základné podmienky pre stavbu technických a prevádzkových zariadení dráh i pre prevádzku na dráhach.

(2) Pravidlá pre styk dráh ustanovujú základné podmienky pre styk vzájomne zaústených dráh a pre vzťahy medzi zúčastnenými organizáciami z toho vyplývajúce.

(3) Prepravné poriadky ustanovujú základné podmienky, prípadne aj spôsob splnenia plánu prepravy.

(4) Tarify ustanovujú podrobné prepravné podmienky, sadzby pre výpočet cestovného a prepravného, náhrady za vedľajšie úkony, ako aj podrobné podmienky pre styk vzájomne zaústených dráh a pre vzťahy medzi zúčastnenými organizáciami z toho vyplývajúce. Tarify sa vyhlasujú v Prepravnom a tarifnom vestníku.

(5) Prepravné poriadky sa nevzťahujú na prepravu poštových zásielok a zamestnancov ich sprevádzajúcich, ktoré sa spravujú podmienkami ustanovenými Ministerstvom dopravy po dohode s Ústrednou správou spojov.

§ 6

(1) Organizácia, ktorá zriaďuje a prevádza dráhu (ďalej len „dráhový podnik“), je povinná usporiadať prevádzku na dráhe tak, aby zaisťovala bezpečnosť osôb a vecí, hospodárne a včasné plnenie prepravných úloh a náležitú úroveň cestovania. Dráhový podnik i prepravcovia sú povinní dbať, aby sa prepravy uskutočňovali s najhospodárnejším využitím dopravných prostriedkov.

(2) Ak to vyžaduje zrýchlenie a zhospodárnenie prepravy, dráhový podnik vytvorí spolu s inou dopravnou organizáciou v miestach, kde preprava prechádza z jedného druhu dopravy na iný druh dopravy, vhodné podmienky pre zladenie činnosti oboch druhov dopravy. V záujme účelného využitia dopravných prostriedkov je povinný dráhový podnik vykonávať spoločne s organizáciou iného druhu dopravy združenú prepravu podľa jednotného prepravného poriadku.

§ 7

(1) Dráhový podnik je povinný usporiadať styk s prepravcami a cestujúcimi účelne a jednoducho a vydať cestovné poriadky obsahujúce údaje o jazdách pravidelných vlakov prepravujúcich osoby a batožiny. Cestovné poriadky musia vychádzať z celkových hospodárskych a kultúrnych potrieb spoločnosti, z potrieb jednotlivých oblastí a musia vyhovovať hľadiskám hospodárnosti dopravy. Spôsob prejednávania, schvaľovania a vyhlasovania cestovných poriadkov ustanovuje Ministerstvo dopravy po dohode s Ústrednou radou odborov.

(2) Pri styku so zariadením dráh je každý povinný zachovávať opatrnosť primeranú povahe prevádzky dráhy, starať sa o vlastnú bezpečnosť, dbať na vyhlášky a pokyny určené na zaistenie bezpečnosti prevádzky a zdržať sa všetkého, čo by mohlo rušiť alebo ohroziť prevádzku dráhy, bezpečnosť osôb a vecí.

(3) Všetky organizácie zúčastnené na preprave osôb sú povinné starať sa o sústavné zvyšovanie úrovne cestovania.

§ 8

(1) Ministerstvo dopravy ustanovuje v prepravných poriadkoch, pravidlách pre styk dráh a tarifách, že cestujúci alebo prepravca, ktorý porušil niektoré ustanovenie prepravného poriadku, pravidiel pre styk dráh alebo taríf, je povinný zaplatiť určenú sumu.

(2) Ministerstvo dopravy môže určiť pevné sumy náhrad za spôsobené malé poruchy v prevádzke, poškodenie alebo znečistenie dráhových vozidiel a zariadení.

§ 9

(1) Pracovníci dráhového podniku v rovnošate alebo so služobným odznakom sú v obvode dráhy (§ 22 ods. 4) oprávnení zisťovať totožnosť osoby, ktorá narušuje alebo ohrozuje dráhovú prevádzku, majetok, bezpečnosť života alebo zdravia osôb alebo sa neoprávnené zdržuje v obvode dráhy. Ak je to potrebné, sú oprávnení takúto osobu zadržať a odovzdať ju bez zbytočných prietahov orgánom Verejnej bezpečnosti alebo v obvode štátnych dráh železničným ozbrojeným orgánom.

(2) Na ochranu celoštátnych dráh zriadi Ministerstvo dopravy útvary železničnej ozbrojenej a požiarnej ochrany, pre ktoré platia primerane zásady pre výkon služby v ozbrojených silách. Organizáciu, početné stavy a ostatné podrobnosti ustanoví Ministerstvo dopravy po dohode s Ministerstvom vnútra a Ministerstvom národnej obrany.

§ 10

(1) Styk vzájomne zaústených dráh nesmie byť na ujmu plnenia úloh, pre ktoré sa dráhy zriadili. Styk vzájomne zaústených dráh a z toho vyplývajúce vzťahy medzi dráhovými podnikmi musia zodpovedať pravidlám pre styk dráh; upravujú sa prípojovou (vlečkovou) zmluvou.

(2) Vlečková zmluva sa uzaviera o styku celoštátnej dráhy s vlečkou; jej návrh vypracuje dráhový podnik prevádzajúci celoštátnu dráhu. Ak nedôjde k dohode o podmienkach vlečkovej zmluvy, rozhodne o úprave vzťahov medzi zúčastnenými dráhovými podnikmi na žiadosť dráhového podniku, ktorý zriaďuje alebo prevádza vlečku (vlečkár), Ministerstvo dopravy po prejednaní s príslušným ústredným orgánom alebo krajským národným výborom; ak nepožiadá vlečkár do 30 dní po tom, čo návrh vlečkovej zmluvy dostal, Ministerstvo dopravy o rozhodnutie, je vlečková zmluva uzavretá v znení návrhu, ktorý vypracoval dráhový podnik prevádzajúci celoštátnu dráhu (Československé štátne dráhy).

§ 11

Križovatky celoštátnych dráh s ostatnými dráhami môžu sa zriaďovať len mimo úrovne kolají; výnimku môže povoliť Ministerstvo dopravy.

Vzťahy medzi dráhou a okolím

§ 12

(1) Ďalší rozvoj dráh, ich bezpečná a plynulá prevádzka i ochrana hospodárskych a kultúrnych hodnôt v okolí dráhy vyžadujú, aby dráha nebola vo svojej prevádzke rušená a sama svojou stavbou i prevádzkou neohrozovala okolie nad nevyhnutnú mieru. V okolí dráhy musí sa každá činnosť vyvíjať tak, aby sa neohrozila stavba dráhy alebo bezpečnosť, pravidelnosť a nerušenosť prevádzky.

(2) Dráhový podnik je povinný pred začatím prevádzky na dráhe zabezpečiť nehnuteľnosti a ich príslušenstvo v ochrannom pásme dráhy v medziach technickej a hospodárskej účelnosti proti nepriaznivým účinkom vyplývajúcim zo stavby a prevádzky dráhy; pri prevádzke, s ktorou je spojené nebezpečenstvo požiaru, je dráhový podnik povinný zriadiť ochranu proti požiaru v priestore, ktorý určí Ministerstvo dopravy. Užívatelia nehnuteľností a ich príslušenstiev sú povinní takéto nebezpečenstvo trpieť.

(3) Po začatí prevádzky sú užívatelia budov, iných objektov, zariadení a pozemkov v okolí dráhy povinní na svoj náklad udržiavať budovy, iné objekty, zariadenia a pozemky v takom stave a užívať ich takým spôsobom, aby dráhu a jej prevádzku neohrozovali a neobmedzovali; na to treba dbať i pri zriaďovaní nových budov, iných objektov a zariadení, i pri výsadbe lesných a trvalých poľnohospodárskych porastov v okolí dráhy. O potrebe a rozsahu opatrení rozhoduje okresný národný výbor po dohode s dráhovým správnym orgánom.

§ 13

(1) Na ochranu celoštátnych dráh, vlečiek a dráh osobitného určenia a ich prevádzky slúži ochranné pásmo dráhy. Ochranné pásmo dráhy vzniká vydaním územného rozhodnutia a zaniká rozhodnutím o zrušení dráhy; rozsah ochranného pásma pre jednotlivé druhy dráh ustanoví Ministerstvo dopravy.

(2) V ochrannom pásme je dovolené stavať len dráhové stavby. Výnimku povoľuje dráhový správny orgán; stavebník*) je povinný stavbu urobiť a užívateľ ju udržiavať tak, aby sa nepriaznivý vplyv stavby a prevádzky dráhy vylúčil.

§ 14

(1) Dráhový podnik je oprávnený zriaďovať, udržiavať a prevádzať na nehnuteľnostiach v okolí dráhy dráhové vedenie. Za škody spôsobené pri stavbe, údržbe alebo prevádzke dráhových vedení patrí poškodenému náhrada; inak dráhový podnik neposkytuje za výkon tohto oprávnenia náhradu.

(2) Ak nedôjde o náhradu škody k dohode, rozhodne o náhrade na žiadosť poškodeného okresný národný výbor. Nárok musí poškodený uplatniť do 30 dní odo dňa, keď zistil výšku škody, najneskôr však do 6 mesiacov odo dňa vzniku škody; inak nárok zanikne.

§ 15

(1) Banskú činnosť v okolí dráhy a pod dráhou upravuje banský zákon a predpisy vydané na jeho vykonanie. V okolí dráhy a pod dráhou musí sa banská činnosť (napr. odvaly, lomy, poruby, naftové vrty) plánovať a upraviť tak, aby sa neohrozila prevádzka dráhy.

(2) Na zaistenie bezpečnej a plynulej prevádzky na dráhe v miestach stretnutia záujmov s banskou činnosťou vydajú Ministerstvo dopravy a Ústredný banský úrad po dohode s ústrednými

orgánmi, v pôsobnosti ktorých sa vykonáva banská činnosť, pravidlá pre styk dráh s banskou činnosťou.

§ 16

(1) Pri styku (súbehu a križovaní) dráh s inými komunikáciami, vedeniami a vodami musí sa zaistiť bezpečná a plynulá prevádzka dráhy aj iných komunikácií, vedení a vôd.

(2) Ak je vedenie priamo na telese dráhy, je užívateľ (vlastník) vedenia povinný, ak to vyžaduje stavba alebo prevádzka dráhy, prispôbovať ich technickým podmienkam dráhovej prevádzky, a to úpravou, preložením alebo odstránením vedenia.

§ 17

(1) Križovanie pozemných komunikácií s dráhami zriaďuje, rozširuje alebo inak upravuje a zabezpečuje ten, v záujme ktorého k tomu dochádza. Križovanie pozemných komunikácií s celoštátnymi dráhami a vlečkami sa zriaďuje spravidla mimo úrovne koľají.

(2) Križovanie pozemných komunikácií s dráhami na úrovni koľají (priecestia, prechody, ďalej len „priecestia“) sa označujú a podľa potreby zabezpečujú.

(3) Prevádzka dráhy má na označených priecestiach prednosť pred ostatnými prevádzkami.

§ 18

(1) Mestské dráhy môžu používať pozemné komunikácie. V týchto prípadoch sa styk dráh s pozemnými komunikáciami na úrovni koľají neoznačuje ani nezabezpečuje.

(2) Ak používa dráha mestskej dopravy pozemnú komunikáciu spoločne s cestnými vozidlami, platia pre jej prevádzku tiež pravidlá cestnej premávky.

Pôsobnosť štátnej správy

§ 19

Pôsobnosť štátnej správy vo veciach dráh podľa tohto zákona vykonáva dráhový správny orgán. Dráhovým správnym orgánom je Ministerstvo dopravy, pre mestské dráhy a dráhy osobitného určenia krajský národný výbor. Dráhový správny orgán môže poveriť iný orgán svojou pôsobnosťou.

§ 20

(1) Štátny odborný dozor na dráhach vykonáva dráhový správny orgán.

(2) Štátny odborný technický dozor na dráhach patrí Ministerstvu dopravy, ktoré môže jeho výkonom poveriť iný orgán.

(3) Dráhové podniky, projektanti a výrobcovia dráhových vozidiel a zariadení sú povinní dať orgánom štátneho dozoru na dráhach (odsek 1 a 2) potrebné podklady a vysvetlenia, predložiť projekty a umožniť vyskúšanie technických zariadení, ktoré sú podrobené ich dozoru; dráhové podniky sú povinné umožniť orgánom štátneho dozoru aj pohyb v obvode dráhy a prepravu po dráhe.

(4) Pri vykonávaní dozoru opierajú sa orgány štátneho dozoru na dráhach o skúsenosti a iniciatívu pracujúcich a spolupracujú najmä s orgánmi dozoru ROH a inými spoločenskými

organizáciami; na dráhach prevádzaných banským podnikom vykonávajú dozor po dohode s orgánmi štátnej banskej správy.

(5) Práva orgánov ROH vykonávajúcich dozor nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci nie sú týmito ustanoveniami dotknuté.

§ 21

(1) Dráhový podnik je povinný pri výstavbe i prevádzke dráhy dbať na záujmy obrany štátu. Pri výstavbe dráh spolupôsobí vojenská správa, ktorá tiež sleduje z hľadiska zabezpečenia obrany štátu stav, výkonnosť a usporiadanie prevádzky na dráhe a uplatňuje z toho vyplývajúce požiadavky.

(2) Dráhový podnik je povinný prepravovať ozbrojené sily, ich príslušníkov a zásielky označené ako vojenské podľa podmienok, ktoré určí Ministerstvo dopravy po dohode s príslušným ústredným orgánom.

Druhá hlava

Výstavba, kolaudácia a zrušovanie dráh

§ 22

(1) Výstavba dráh má spolu s výstavbou ostatných druhov dopravy sledovať v rámci hospodárskej účelnosti plynulé uspokojovanie rastúcich potrieb spoločnosti, zabezpečovať potreby obrany štátu a technický rozvoj dopravy; pritom treba sledovať, či nemožno prepravné potreby uspokojiť účelnejšie iným druhom dopravy.

(2) Pri stavbách dráh a stavbách na dráhe uskutočňuje stavebné konanie, vydáva stavebné povolenie a vykonáva štátny stavebný dohľad dráhový správny orgán; do stavebného povolenia dráhový správny orgán zahrňuje aj rozhodnutia vojenskej správy a iných orgánov, ktoré uskutočnili konanie spoločne so stavebným konaním.

(3) Stavbami na dráhe sú stavby a zariadenia, ktoré rozširujú, dopĺňajú, menia alebo zabezpečujú dráhu a jej prevádzku, ako aj všetky stavby a zariadenia v obvode dráhy.

(4) Obvod dráhy je územie určené na prevádzku dráhy; rozsah obvodu pre jednotlivé druhy dráh určí Ministerstvo dopravy.

(5) Pri výstavbe dráh musia sa zachovávať pravidlá technickej prevádzky; pre stavby na dráhe môže Ministerstvo dopravy určiť odchýlky.

§ 23

(1) Prevádzku na dráhe možno začať po vydaní povolenia na začatie prevádzky (užívacieho povolenia), ak sú splnené predpoklady pre bezpečnú a plynulú prevádzku, najmä ak sú preskúšané opatrenia na ochranu mimodráhových elektrických vedení, vykonané podrobné (prvé hlavné) prehliadky, prípadne zaťažkávacie skúšky mostov, pri dráhach s elektrickou prevádzkou preskúšané zabezpečenie okolia proti škodlivým účinkom elektrického prúdu a pri dráhach, s prevádzkou ktorých je spojené nebezpečenstvo požiaru, zabezpečenie okolia dráhy proti nebezpečenstvu požiaru.

(2) Povolenie na začatie prevádzky vydáva dráhový správny orgán po vykonaní kolaudačného konania. V kolaudačnom konaní dráhový správny orgán zisťuje, či je dráha vybudovaná podľa schválenej projektovej dokumentácie a podľa stavebného povolenia a či zaisťuje bezpečnú a plynulú prevádzku.

(3) Pred povolením na začatie prevádzky smie sa na dráhe vykonávať so súhlasom dráhového správneho orgánu len pomocná prevádzka.

§ 24

Ak treba zmeniť povahu dráhy, rozhoduje o jej novom zaradení dráhový správny orgán po dohode s vojenskou správou; ak je daná príslušnosť dvoch dráhových správnych orgánov, rozhoduje Ministerstvo dopravy po dohode so Štátnou plánovacou komisiou a Ministerstvom národnej obrany.

§ 25

(1) Ak trvale zaniknú prepravné potreby alebo ak ich možno obstarávať hospodárnejšie iným druhom dopravy, dráha sa zruší. Rovnako sa dráha zruší, ak je to odôvodnené inými dôležitými všeobecnými záujmami. O zrušení dráhy rozhoduje dráhový správny orgán po dohode s vojenskou správou; ak rozhoduje ako dráhový správny orgán Ministerstvo dopravy, robí tak po dohode so Štátnou plánovacou komisiou a Ministerstvom národnej obrany.

(2) O odstránení zrušenej dráhy rozhoduje okresný národný výbor, pri celoštátnych dráhach a vlečkách po dohode s vojenskou správou a dráhovým správnym orgánom.

(3) Prevádzka na dráhe môže sa zastaviť alebo obmedziť, ak je to odôvodnené dôležitými všeobecnými záujmami. Pri zastavení prevádzky na dráhe postupuje sa podľa odseku 1 obdobne.

Tretia hlava **Dráhové vozidlá**

§ 26

(1) V prevádzke dráh smú sa používať len vozidlá zabezpečujúce bezpečnosť dopravy. Nové dráhové vozidlá musia zodpovedať pokrokovému zameraniu techniky, požiadavkám bezpečnosti a hygieny práce a vozidlá slúžiace na prepravu osôb i požiadavkám kultúry cestovania. Konštrukcia nových vozidiel musí byť v súlade s požiadavkami dlhodobého rozvoja dopravy a ekonomiky prevádzky na dráhach, musí zodpovedať požiadavkám typizácie, unifikácie a normalizácie, ako aj požiadavkám vyplývajúcim z medzinárodných dojednaní.

(2) Dráhové vozidlá musia sa stavať podľa technických podmienok pre konštrukciu a výrobu dráhových vozidiel schválených Ministerstvom dopravy po dohode s Ministerstvom národnej obrany a pokiaľ ide o ochranu zdravia a bezpečnosť pri práci s Ústrednou radou odborov. Nové typy dráhových vozidiel, ktoré sa majú používať na celoštátnych dráhach, ich projekty, hromadnú výrobu i dovoz schvaľuje Ministerstvo dopravy, ak nejde o vozidlá mestských dráh, po dohode s Ministerstvom národnej obrany. Konštrukcia nákladných vozňov má umožňovať i mechanizáciu nakladacích a vykladacích prác a zaručovať bezpečnosť pracujúcich pri výkone týchto prác.

(3) Tieto ustanovenia platia aj pre podstatné zmeny dráhových vozidiel i pre zvláštne dráhové mechanizačné zariadenia.

§ 27

(1) Hnacie vozidlá a zvláštne dráhové mechanizačné zariadenia musia sa pred zaradením do prevádzky vyskúšať; Ministerstvo dopravy určuje, ktoré hnacie vozidlá o menšom výkone a menšej dovolenej rýchlosti a ktoré zvláštne dráhové mechanizačné zariadenia netreba skúšať. Z ťahaných vozidiel musia sa vyskúšať vozne osobnej dopravy a nákladné vozne so špeciálnym alebo mechanizačným zariadením.

(2) Na celoštátnych dráhach, vlečkách a visutých lanovkách vykonáva skúšky na žiadosť dráhového podniku Ministerstvo dopravy, na ostatných dráhach krajský národný výbor.

Štvrtá hlava
Záverečné ustanovenia

§ 28

Ak tento zákon neustanovuje inak, platia pri výstavbe dráh a úprave ich vzťahu k okoliu ustanovenia o stavbách, pozemných komunikáciách, banskej činnosti, telekomunikáciách, o výrobe a rozvoде elektriny a plynu, tepla, pohonných hmôt a ropy, o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu, lesoch a vodnom hospodárstve.

§ 29

Ministerstvo dopravy vydá na vykonanie tohto zákona po dohode s príslušnými ústrednými orgánmi podrobnejšie predpisy.

§ 30

Zrušujú sa:

1. nariadenie č. 253/1942 Zb., ktorým sa vydáva železničný stavebný a prevádzkový poriadok;
2. zákon č. 97/1950 Zb. o dráhach;
3. vládne nariadenie č. 37/1951 Zb. o vybudovaní a prevádzke dráh v znení nariadenia č. 38/1954 Zb.;
4. nariadenie ministra dopravy č. 50/1951 Zb. o schvaľovaní a uverejňovaní taríf dráh;
5. vyhláška č. 108/1952 Ú. 1. (č. 142/1952 Ú. v.) o ochrane dráhy pred škodlivou činnosťou v jej okolí, o vyvlastnení a o styku medzi obecnosťou a dráhou;
6. vyhláška č. 87/1955 Ú. 1. (Ú. v.) o ochrane prevádzky na železniciach;
7. vyhláška č. 235/1959 Ú. 1. (Ú. v.) o zrušovaní vlečiek.

§ 31

Zákon nadobúda účinnosť 1. aprílom 1964.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Lenárt v. r.

*) Investor.

